

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЕЛИН ПЕЛИН“

гр. Бургас – 8011, ж.к. „Меден рудник“

тел: 056/ 85-22-70; 85-24-26

info-200215@edu.mon.bg

www.elinpelin-burgas.com

УТВЪРЖДАВАМ:

ПЕПА ЗАПРЯНОВА

ДИРЕКТОР

Заповед № РД-2921/10.09.2025 г.

X

Пепа Запрянова
директор

УЧИЛИЩЕН ПЛАН

**ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА
НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА**

за периода 2025 – 2026 година

Планът е разработен в изпълнение на Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността, приета от МС с Протоколно решение № 541/26.09.2017 г. и на основание т. 9.2. от посочената Стратегия. Настоящият план е приет с Решение на ПС, взето с Протокол № 15/10.09.2025г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността /2014 – 2020/ е посочено, че „грамотността е способността на човека да идентифицира, да разбира, да интерпретира, да създава, да обменя, да общува, да изчислява, като използва отпечатани и написани на ръка материали, свързани с различни видове контекст. Грамотността е продължителен и непрекъснат процес на обучение и/или учене, който позволява на човека да постигне целите си, да развие знанията си и потенциала си, както и да участва пълноценно в общността и в обществото, към което принадлежи”.

Началната грамотност се свързва с началния етап от овладяване на четенето и писането в единство с разбирането на прочетеното и написаното, при който се осмисля кодът за преход от графичните знаци към звуковата форма на думата при четенето и обратно – от звуковата форма към графичната при писането. Компонентите на началната грамотност са: умението да се чете, умението да се пише и умението да се разбира смисълът на прочетеното и написаното – умения, които следва да се придобият в първи клас в съответствие със заложените в националните учебни програми изисквания. В зависимост от функциите, целите и възрастовите групи, се различават следните видове грамотност:

- **базова грамотност** – умение за четене с разбиране на текст, за писане и за правилна употреба на езика в конкретен контекст (свързва се с компетентностите, които се очаква да притежават учениците в края на IV клас)
- **функционална грамотност** – умение за откриване, подбиране, извличане, анализиране и синтезиране на информация от различни източници и за използването ѝ за постигане на дадена цел, както в обучението по всички учебни предмети, така и в различни житейски ситуации (свързва се с компетентностите, които се очаква да притежават учениците в края на основното си образование)
- **мултифункционална грамотност** – компетентност за създаване, разбиране, тълкуване и критическа оценка на писмена информация (свързва се с компетентности, които се очаква да развият и демонстрират лицата в рамките на обучението си за придобиване на средно образование и на по-висока образователна степен).

II. ВИЗИЯ

- Изграждане на общество на знанието, в което грамотността заема централно място за индивидуалното и общественото развитие и служи като основа за интелигентен растеж.

III. ПРИНЦИПИ

- **Партньорство** – възможно най-широко участие на всички институции на национално, регионално, областно и общинско равнище, медии, детски градини, училища, библиотеки, граждански организации и др. Спазването на принципа на партньорство ще допринесе за ефективното изпълнение на стратегията и повишаване на капацитета за развитие на предприетите мерки и дейности.
- **Концентрация** – усилията при изпълнението на стратегията ще бъдат съсредоточени в конкретни области, свързани с насърчаването и развитието на грамотността.
- **Допълняемост** – дейностите, планирани в стратегията, ще бъдат допълвани с инициативи, изпълнявани и финансирани извън планираните в стратегията мерки и средства.
- **Всеобхватност** – създаване на широка среда, в която ще бъдат създадени условия и реализирани дейности за насърчаване и развитие на грамотността. Благоприятната среда включва дома, училищата, библиотеките, медиите, висшите училища, интернет пространството и др.

Дейностите в стратегията кореспондират с основни политики, насочени към повишаване на грамотността, очертани в други стратегически документи и национални програми. Очертаните принципи като цяло гарантират “базираност на доказани данни” – непрекъснато обогатяване на знанието за процесите и връзка на стратегията с научните изследвания.

IV. ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

ПОСТИГАНЕ НА РАВНИЩЕ НА ФУНКЦИОНАЛНА ГРАМОТНОСТ, КОЕТОЩЕ ОСИГУРИ ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ЛИЧНОСТНО И ОБЩЕСТВЕНО РАЗВИТИЕ И ЩЕ СПОМОГНЕ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ИНТЕЛИГЕНТЕН, ПРИОБЩАВАЩ И УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ИКОНОМИКАТА.

4.2. Оперативни цели

4.2.1 Създаване на благоприятна среда за повишаване на равнището на грамотност.

Изграждането на среда, в която грамотността да бъде насърчавана, трябва да обхване всички възрастови групи. В изпълнение на конкретната оперативна цел ще бъдат организирани и провеждани различни инициативи на национално, областно и общинско ниво, свързани с популяризиране на ползите от повишаването на грамотността.

4.2.2. Повишаване на равнището на грамотност.

Прилагане на конкретни мерки и предвиждане на стимули за ограмотяване, както чрез работа със семействата, така и чрез индивидуална работа с учениците. Следва да бъдат изпълнени следните мерките в оперативната цел:

- Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност.
- Мярка 2. Оптимизиране на стандартите за учебно съдържание.
- Мярка 3. Квалификация на учителите.

4.2.3. Увеличаване на участието и приобщаването

Постигането на тази цел ще бъде обвързано с преодоляването на:

- социално-икономическата неравнопоставеност чрез предоставяне на социални пакети за повишаване на обхвата в предучилищно и училищно възпитание и подготовка, за задържане в училище и за грижи в ранна детска възраст;
- езиковите бариери чрез предоставяне на обучение по български език и усъвършенстване на уменията за четене и писане на хора с различен майчин език;
- дигиталната пропаст чрез развитие на умения за четене от електронен носител;

Осъществяването на тази оперативна цел включва следните мерки:

- Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност.
- Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставеността при билингвите.
- Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст.

V. ПОЛИТИКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАМОТНОСТТА

5.1. Политики при децата в началната училищна възраст

По време на началния етап се постига начална грамотност и се полагат основите за придобиване на функционална грамотност. Периодът на началното ограмотяване в I клас завършва с придобиването на началната грамотност, която се надгражда във II и в III клас, за да намери израз в края на IV клас в придобиване на ключови за целия образователен процес умения за четене, писане и разбиране на текст.

Индивидуализацията и диференциацията в обучението са съществени характеристики на началното училище, които намират израз при използваните стратегии на преподаване и на ограмотяване. Идентифицирането на причините за съществуващите говорни проблеми при някои деца е необходимо условие за преодоляването на трудностите им при формиране на четивната техника. Поставянето на детето в центъра на образователния процес променя посоката на педагогическото взаимодействие от езика, изучаван от ученика, към ученика, изучаващ езика.

Повишаване на квалификацията на учителите трябва да е съсредоточено върху придобиване и усъвършенстване на набор от компетентности, свързани със съвременните аспекти на четенето, вкл. четенето от електронен носител. Създаване на цифровите библиотеки благоприятства включване на цифровите форми на учене в училищни условия и вкъщи. Търсенето на иновативни пътища за осъвременяване

на образователния процес включва замяна на традиционните условия за учене с електронни учебни материали и с интегриране на информационните технологии в образователния процес.

За поддържането на интереса към четенето за удоволствие обаче огромна роля играят семейните навици в общуването с книгите. Дори семействата, които не могат да отделят достатъчно време и средства за закупуване на материали за четене за домашната библиотека, може да стимулират интереса към книгата чрез ползване на книгите от дигиталните и обществени библиотеки. Училището трябва да приобщава семейството към задачите на училищното обучение и да отвори вратите на класната стая за общи дейности и съвместно търсене на пътищата за преодоляване на трудностите при четене.

5.2. Политики при юношите

Ключов период от развитието е юношеството и обучението през него е много важно, защото е свързано с придобиването на функционална компетентност, гарантираща създаването на основи за успешно справяне в различна социална среда – в дома, в училището, в професионалната общност. Придобиването на функционална компетентност в прогимназиалния етап трябва да бъде ангажимент не само на учителите по български език и литература, но и на учителите по всички учебни предмети, те трябва да преосмислят подходите, средствата и методите на обучение.

Комуникативният подход в обучението трябва да стане водещ. Текстът трябва да се превърне в обект, „потопен” в житейски контекст, а задачите върху него да предполагат оценка в каква степен юношите са способни да се справят в реални житейски ситуации. Интегрирането на информационните технологии в образователния процес изисква използване на нови софтуерни решения с подчертана образователна стойност.

Приемствеността между началния и прогимназиалния етап създава условия за успешната адаптация на юношите и за по-лесното преодоляване на промените по отношение на учители, учебни предмети, изисквания, очаквания от тях. Всичко това би могло да се случи само с тясно взаимодействие между учителите от двата етапа в организационен и в методически аспект, особено в V клас. Необходима е добре обмислена и целенасочена работа в прогимназиалния етап за развиване на уменията, които все още не са усъвършенствани.

Сътрудничеството между училището и работодателите следва да бъде водено от необходимостта за създаване на трайни убеждения у учениците, че равнището на грамотност е пряко обвързано с успешната социална и професионална реализация.

Всеизвестно е, че семейната среда е от изключително значение за развиването на потенциала на юношите. Необходимо е да се пренасочи вниманието на родителите – от това какво се учи към това как се учи и какво се постига, т.е. да се стимулира родителският интерес към очакваните резултати от обучението.

Мярка	№	Дейности	Очаквани резултати	Срок за изпълнение	Участници	Отговорници
Цел 1. Създаване на благоприятна среда за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността						
Мярка 1. Привличане на общественото внимание към значението на грамотността и популяризиране на четенето	1.	Провеждане на съвещание за представяне на Училищния план за насърчаване и повишаване на грамотността за периода 2025/2026 година.	Повишени интерес и активност от страна на учителите за участие в дейностите по изпълнението му.	Септември 2025 г.	всички учители	Училищна комисия
	2.	Популяризиране на Училищния план за насърчаване и повишаване на грамотността чрез публикуването му на сайта на училището.	Повишени интерес и активност от страна на учителите, учениците и родителите за участие в дейностите по изпълнението му.	октомври 2025 г.	учители и ученици	Училищна комисия
	3.	Публикуване на реализираните училищни инициативи в изпълнение на Училищния план за насърчаване и повишаване на грамотността на сайта на училището.	Улеснен достъп до информация за инициативи; координиране на дейностите.	2025-2026 г.	ученици от училището, родители	Комисия по управление на училището; РНИКТ
	4.	Участие на училището с инициативи в Националната седмица на четенето.	Популяризиране на четенето като средство за преодоляване на дефицити в грамотността.	октомври-ноември 2025 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; класни ръководители; учители в ГЦОУД; учители в ПГ;

	5.	Отбелязване на Деня на народните будители	Обогатени знания за ролята на народните будители за укрепването на българщината и книжовния език	октомври 2025 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; учители в начален етап;
	6.	Организиране на четения по класове: „Големите четат на малките“	Повишена мотивация на децата и учениците да четат художествена и научна литература.	II срок на 2025 -2026 учебна година	ученици от училището	класни ръководители в начален и прогимназиален етап
	7.	Участие в Национален марафон на четенето.	Популяризиране на Международния ден на детската книга – 2 април и Международния ден на книгата и авторското право 23 април.	април 2026 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; класни ръководители; учители в ГЦОУД; учители в ПГ;
	8.	Участие в организирани от РУО инициативи и обучения	Стимулиране на обединяването на учители в общности, които развиват педагогическите си умения и професионални компетентности.	2025/2026 г.	учители	Комисия по управление на училището
	10.	"Литературно предизвикателство" – списък с книги от различни жанрове, епохи и автори.	Повишена мотивацията на децата и учениците да четат художествена и	лято 2026 г.	учители и ученици	Учители по БЕЛ

			научна литература.			
Мярка 2. Подпомагане на родителите за усъвършенства- не на техните умения да увличат и да насърчават децата си към четене и към развитие на езикови умения	1.	Инициатива в подкрепа на заниманията за четене с родителите - „Родителите четат“	Привлечени родители в процеса на формиране у децата/учениците на интерес към четенето.	ноември 2025 г. април 2026 г.	ученици от училището, родители и учители	учители в ПГ; класни ръководители начален етап
	2.	Отворени врати за посещение на родители, кръгли маси и други форуми за обсъждане на проблеми, свързани с грамотността, социалната активност и ангажираността към образователния процес на учениците.	Повишена информираност и активност на родителите на ученици от различни етноси относно ролята на базовата грамотност и възможности за постигането ѝ.	април – май 2026 г.	родители и учители	Комисия по управление на училището; Обществен съвет
	3.	Активно включване на родителите в дейности от годишния план на училището, свързани с повишаване на грамотността.	Повишена ангажираност на родителите към проблемите на грамотността.	учебна година 2025/2026 г.	родители и учители	Комисия по управление на училището; Обществен съвет;

	4.	Съвместни дейности с Обществения съвет при идентифициране и решаване на образователни проблеми свързани с дефицити с цел предоставяне на равни възможности на учениците, мотивация за себеразвитие и превенция на ранното напускане на училище.	Повишена информираност и активност на родителите на ученици от различни етноси относно ролята на базовата грамотност и възможности за постигането ѝ.	учебна година 2025/2026 г.	родители и учители; ученици от училището	Комисия по управление на училището; Обществен съвет;
	5.	Подкрепа на родителската грижа чрез информация, консултации и насоки.	Осъществена успешна подкрепа.	учебна година 2025/2026 г.	родители и ученици от училището	учители в ПГ; класни ръководители начален етап; ресурсен учител; психолог; логопед;
	6.	Организиране на посещения по класове на училищната библиотека и избиране на подходящи книги.	Повишена ангажираност на родителите към проблемите на грамотността.	през учебната година	ученици, учители	учители в ПГ; класни ръководители начален етап;
	7.	Споделяне на добри практики на колеги за насърчаване на четенето.	Повишена ангажираност към проблемите на грамотността.	постоянен	учители	учители
Мярка 3. Осигуряване на лесен достъп до книги и до други четива	1.	Организиране на срещи с автори за представяне на техни книги и други четива.	Популяризиран достъп до книги и други четива; повишен интерес към четенето като	април – май 2026 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; класни ръководители; учители в ГЦОУД;

			средство за преодоляване на дефицити в грамотността.			
	2.	Поддържане на кътове на книгата в класните стаи в начален етап, където това е възможно.	Насърчен интерес към книгите и четенето; Подобрена учебна и естетическа среда;	постоянен	ученици и учители от училището	в начален и в прогимназиален етап
	3.	Участие в конкурс: „Писмо до моя Герой от приказките”	Стимулирана емоционална интелигентност чрез предоставяне на възможност за изразяване чрез синтеза от различни изкуства.	ноември 2025 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ, класни ръководители; учители в ГЦОУД;
Цел 2. Повишаване на равнището на грамотност						
Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност	1.	Ефективни форми на работа с учениците, не владеещи български език в достатъчна степен, в часовете за консултации; своевременно уведомяване на родителите за тяхното ниво на компетентност.	Получена обективна информация относно възможностите на учениците за работа, оказване на своевременна помощ	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	учители начален етап; учители по БЕЛ;
	2.	Запознаване с добри училищни практики за проследяване, оценка и анализ на постигнатите от	Популяризиране на училищно ниво на постиженията в областта на	учебна година 2025/2026 г.	учители от училището	ЗДУД, РНИКТ, Председатели на МО

		учениците равнища на грамотност.	четенето и грамотността.			
	3.	Диагностициране на езиково-говорното развитие на децата от учениците от начален и прогимназиален етап.	Получаване на обективна информация за степента на усвояване на езиково-говорните норми и предоставяне на информация от резултатите на родителите за предприемане на мерки за отстраняването им.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	учители в ПГ; класни ръководители начален етап; ресурсен учител; психолог; логопед;
	4.	Участие на определени класове от училището в международни изследвания на грамотността (PIRLS, PISA и др.), както и в национални /от МОН/ или регионални изследвания /от РУО Бургас, при включване на училището в конкретното изследване.	Получаване на обективна информация за нивото на усвояване на езиковите норми от изследваните ученици.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	Комисия по управление на училището; учители по БЕЛ;
	5.	Национално външно оценяване по БЕЛ на учениците в IV клас.	Получаване на обективна информация за нивото на езиковата грамотност на учениците от IV клас	май 2026 г.	ученици от IV клас	Комисия по управление на училището; учители начален етап

	6.	Национално външно оценяване по БЕЛ на учениците в VII клас.	Получаване на обективна информация за нивото на езиковата грамотност на учениците от седми клас	юни 2026 г.	ученици от VII клас	Комисия по управление на училището; учители по БЕЛ
Мярка 2. Оптимизиране на стандартите на учебно съдържание и на учебните програми	1.	Провеждане на вътрешно училищни квалификации за актуализиране на информацията за държавните образователни изисквания за учебното съдържание и на учебните програми по БЕЛ в начален и в прогимназиален етап на основното образование.	Постигнато по-високо ниво на владеење учебно съдържание в учебните програми по БЕЛ в начален и в прогимназиален етап.	учебна година 2025/2026 г.	учители начален етап; учители по БЕЛ;	ЗДУД, РНИКТ
	2.	Участие на учениците в занимания по интереси по БЕЛ съгласно Наредбата за приобщаващото образование.	Създадени условия за по-ефективна работа с учениците.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	Ръководителите на групи за занимания по интереси
Мярка 3. Повишаване на квалификацията на учителите за повишаване на равнището на грамотност	1.	Планиране на обученията в годишния план за квалификация в съответствие с изискванията на ДОС и на учебните програми.	Обогатена педагогическа практика на учителите с форми и методи, насочени към подобряване уменията за четене, извличане на информация от текст, развитие на критическото мислене.	учебна година 2025/2026 г.	учители от училището	Директор, ЗДУД, РНИКТ

	2.	Предоставяне на учителите на информация за възможности за участие в „Маратон на четящите хора“.	Участие на учители и ученици при реализиране на дейностите	Април 2025/2026 г.	учители от училището	Комисия по управление на училището
	3.	Участие на учители по БЕЛ в обучения, организирани от МОН и РУО Бургас за прилагане на интерактивни методи за работа с текстове или по други теми, свързани с международни изследвания.	Обучени учители	учебна година 2025/2026 г.	учители от училището	Комисия по управление на училището
Цел 3. Увеличаване на участието и приобщаването						
Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност	1.	Организиране на занимания по четене и по български език в рамките на целодневната организация на учебния ден за учениците от I до IV клас	Създадени условия за целенасочена педагогическа подкрепа на ученици, които срещат затруднения при четене.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от ГЦОУД I-IV кл.	учители в ГЦОУД; класни ръководители начален етап
	2.	Ефективно включване на ресурсите на училищната библиотека при реализиране на дейностите за насърчване и повишаване на	Осъществени съвместни изяви с осигурен свободен достъп на ученици и родители.	учебна година 2025/2026 г.	Ученици от училището, родители и учители	учители начален етап; учители по БЕЛ;

		грамотността. Съвместна работа с родителите.				
	3.	Предоставяне на възможности за достъп до електронни ресурси.	Осъществени съвместни изяви с осигурен свободен достъп на ученици и родители.	учебна година 2025/2026 г.	Ученици от училището, родители и учители	учители начален етап; учители по БЕЛ; класни ръководители
Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставе- ността при билингвите	1.	Осигуряване на условия за допълнително обучение по български език и по други учебни предмети за деца билингви и на които е признат клас или етап на образование в чужда държава.	Проведено допълнително обучение и консултации за деца, за които българският език не е майчин, на които е признат клас или етап на образование в чужда държава.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	учители от училището
	2.	Подпомагане на деца, чийто майчин език не е български, чрез включването им в различни прояви – публично четене, изработване на табла за езиковите норми и правила, изработване и представяне на презентации; извънкласни и извънучилищни дейности; занимания по интереси.	Осъществено допълнително обучение по български език чрез различни форми при необходимост.	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	учителите по БЕЛ; учители в начален етап;
	3.	Проучване на проекти и програми на МОН и други институции, спомагащи	Проучване и организиране на допълнително	учебна година 2025/2026 г.	ученици от училището	Комисия по управление на

		преодоляването на неравнопоставеността при децата и учениците с майчин език, различен от българския.	обучение за деца и ученици, за които българският език не е майчин /при необходимост/.			училището; учители по БЕЛ
Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст	1.	Поддържане на високо ниво на технологичната и информационна обезпеченост на компютърния кабинет и осигуряване на постоянен достъп до интернет.	Осъществена информационна обезпеченост и достъп до интернет по време на учебни часове и при изпълнение на служебните задължения на учителите.	учебна година 2025/2026 г.	ученици и учители от училището	Комисия по управление на училището
	2.	Поддържане на училищния сайт и своевременно актуализиране на информацията в него.	Осъществена своевременна информираност на ползвателите на образователните услуги на институцията.	учебна година 2025/2026 г.	родители и ученици от училището; общественост	Комисия по управление на училището
	4.	Реализиране и споделяне чествания на празници от националния и училищния календар чрез сайта и ФБ страницата на училището	Осъществена информационна обезпеченост и достъп до интернет по време реализиране на дейностите и запознаване на обществеността с тях чрез качването им на сайта на училището.	учебна година 2025/2026 г.	ученици и учители от училището	Комисия по управление на училището; учители и ученици